

det antager jeg ogsaa, den Lov, vi nu vedtage, vil forlange —, at de skulle have $\frac{1}{10}$ af Laaneværdien, og saa meget have de ofte ikke.

Nu kan man ganske vist ræsonnere som saa, at de kunde magelig have $\frac{1}{10}$ af Laaneværdien; med de Lønninger, vi nu have, kunne de tjene meget mere, thi det er gyldne Tider for Tyendet osv. Ja, der kunde siges meget i den Retning, men lad os blive ved de virkelige Forhold, at der er saa faa, som have denne Sum, og jeg synes ikke, vi skulle jage disse Folk ud i Landet og lade dem passe sig selv. Jeg er bange for, at hvis vi gaa alt for højt op og blive staaende ved $\frac{1}{10}$, skyde vi over Maalet og komme til at hjælpe Folk, som mulig selv ere i Stand til at erhverve en saadan Ejendom.

Dertil kan siges, at der er flittige og sparsommelige Tyender, der have erhvervet sig en større Kapital end de 500 Kr., og de kunne ganske vist, det indrømmer jeg, i Løbet af faa Aar komme op til 1,000 eller 1,500 Kr., og naar man gik dem forbi, var det næsten, som om man vilde straffe dem, fordi de have saa mange flere Penge. Men kunde det ikke tænkes, at vi kunde sætte to Normer saaledes, at de mest ubemidlede kunde faa Laan paa op indtil 6,000 Kr., og deraf selv skulde have $\frac{1}{10}$, medens Laan derover, f. Eks. 7,000 eller 8,000 Kr., som der er talt saa meget om, skulde yde $\frac{1}{5}$. Jeg synes, der kunde være noget retfærdigt i denne Tanke, som jeg dog blot henstiller til Overvejelse.

Der er ogsaa i Dag talt meget om, at disse Udlodder, der ligge langt fra Gaarden, ere saa daarlige osv. Ja, det er tidt og ofte saaledes, at Udmarken er noget af det ringeste. Der er et gammelt Ord, der siger, at den Mark, der er længst fra Møddingen, er den daarligste, og der er vist noget i det. Men skulle vi oprette Husmandslodder, maa Landarbejderen jo tage Arealerne, som de ligge. Det nytter ikke, de sige: Her vil jeg have en Lod, der ligger en Indmark, en Toft lige ved Gaarden, det er en rar Lod, som jeg gerne vil have og give en god Pris for. Det kan ikke nytte. (Poul Christensen: Jo, ved Ekspropriation). Ja, men jeg taler ikke nu om Ekspropriation, og den Slags Ekspropriation er jeg heller ikke med til. Vedkommende skal altsaa ud paa Udmarken, men det er heller ikke saa galt, som det er blevet sagt fra flere Sider. Övre i Jylland er det mange Gange saaledes, at de Marker, der ligge ved Ejendommene, ere de daarligste, fordi de gamle gerne vilde pløje,

hvor det var lettest at faa Ploven i, og der er Gaarden lagt. Vi se hyppigt, at Indmarken ved Gaarden bliver brugt til Bepantning, og at der nu bliver taget fat paa Udmarken, lave Marker, Moser, Heder, Grønninger, som vi kalde dem, thi det er dem, der give det bedste Udbytte. Men dem kunde vore Forfædre ikke give sig i Lag med med deres Træpløve osv.

Saadanne Udmarker kunne, som sagt, være gode nok, ja, endog bedre end Indmarkerne. Men der ved jeg, at vore Kommissioner ville spørge: Hvilken Beliggenhed har Lodden, hvorledes ere Vejforholdene, hvor langt er der til Skole og til Mejeri, hvorledes gaar Mejerivognen, kunne de faa deres Mælk til Vognen tæt ved, eller skulle de langt med den? Vi have i Ringkøbing Amt kasseret Lodder, der var rigtig gode, men hvor Mælkevognen gik langt derfra. Vi have sagt: Indtil det ændres, og Vognen kommer i Nærheden, faa I ikke den Lod. Fordi en Lod ligger lidt i Ud-kanten, er det ikke dermed sagt, at den bør vrages, der er saa mange andre Ting at tage Hensyn til.

Det ærede Medlem fra Frederiksborg Amt (Johan Knudsen) spurgte om, hvor mange af de oprindelige Laanmodtagere der endnu sidder ved Ejendommene. Det gøre de allerfleste, selv om der er mange, der have solgt deres Hus og vistnok fortrudt det. Man beskylder jo Vestjyderne for særlig at være Handelsfolk. De ville ogsaa gerne handle med Ejendomme, og mange Statshusmænd have vistnok solgt, før de burde. I Ringkøbing Amt have derfor mellem 9 og 10 pCt. af de oprettede Huse skiftet Ejer, og deraf have 5—6 Stykker indfriet deres Laan.

Det sidste Punkt, jeg vil udtale mig lidt om, er Tillægslaanene. Jeg tror, det er det saarbare Punkt i Lovforslaget, men jeg haaber, at Udvalget sammen med Ministeren vil kunne finde en Redaktion af § 12, der kan tilfredsstille til alle Sider. At gaa den Vej at give frie Hænder til at tage Tillægslaan, saa snart en Mand kan bevise, at han har forbedret sin Ejendom for 100 eller 200 Kr., tror jeg vilde give umaadelig meget Arbejde og bringe Husmændene i mere Gæld end nødvendigt. Men paa den anden Side kan jeg ikke være enig med Ministeren, naar han siger, at vi kunne ikke give Tillægslaan for Kultivering af Jorden. Jeg skal anføre et Par Eksempler, hvor jeg mener, at man bør give Laan ud over det, Ministeren har foreslaaet, nemlig naar Folk købe Jord til det ældre Statshus og opføre Bygninger